

Pärlikeed sõnajalanurgas

Pärjlala fertiilsed lehed on oma tillukesteks kerakesteks kokku rullunud lehekestega nagu pärlikeed.

Harilik pärjaljal (*Onoclea sensibilis*) pärineb Põhja-Ameerika idaosa karmidest piirkondadest. Ta talub isegi kuni -40° külma. Ka kuumus ei tee talle liiga, kui on vaid piisavalt niiskust. Pärjlalataolisi sõnajalgu on avastatud Antarktikas 50 miljoni vanuste kivistena.

Euroopas on pärjlalga kasvatatud alates 1699. aastast. Ta on üks levinumaid aiasõnajalgu, mis kuulub igasse arvestatavasse sõnajalakollektsiooni. Pärjaljal on vastupidav ja vähenõudlik, sobides hästi algajale sõnajalakasvatajale.

Huvitavaks teeb pärjlala see, et tal kaheksugused lehed: steriilsed ja fertiilsed. Esimesed on rohelised, 60–70 cm kõrgused ja hõlmiste sulglehekestega. Steriilsed lehed on suvehaljad.

Suve lõpu poole ilmuvad puhmikusse 40 cm kõrguste ümarate eoskandjatega fertiilsed lehed. Nad on madalad ja algul neid ei märkagi. Fertiilse lehe sulglehekesed on tugevalt redutseerunud ja rullunud kokku tihedateks kerakesteks, meenutades pärlikeed. Sellest on saanud sõnajaljal ka oma nime – pärjaljal.

Kerakese sees lehekesel hõlmadel on eoskuhjajad. Talveks jäävad eoskandjad püstitiselt puhmiku kohale. Va-

nemas eas muutuvad fertiilsete lehtede “pärlikeed” tumepruuniks.

Kevadel tärkab pärjaljal varakult. Öunapuude öitsemise ajal kerkib pinnasest punaseid hallide udekarvadega lehealgmeid ja juba nädala pärast on näha esimesi rohelisi lehti.

Kahjuks kiirustab pärjaljal ka varasügisel. Ilmad võivad veel olla ilusad ja soojad, aga tema puhmikusse tekiavad juba esimesed kollased lehed. Nädala või paari pärast on kõik lehed helepruunid. Liigi ladinakeelses nimes

olev sõna *sensibilis* tähendab tundlikkust, viidates öökülmakartlikkusele. Kuigi steriilsed lehed surevad esimese külmaga, on taim ise meil talvekindel.

Pärjlala eosad valmivad talvel, nad on rohelised ja lühiealised. Kogutud eosad tuleb külvata kohe pärast korjamist.

Pärjlala jämedad pindmised juured on mustjaspruunid, tükati on nad isegi maapinnal. Taimel sobivas pinnases levivad juured rutakalt uude koh-

Pärjlala fertiilsed eoskandjatega lehed meenutavad pärlikeed. Talvel on need aias toredaks pilgupüüdjad.